РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 1 (54)

Січень – лютий 2024 р.

DOI 10.53672/ej.1.2024

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.1.2024

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2024, № 1 (54)

січень – лютий 2024 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.1.2024[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2024. — № 1 (54) (січень – лютий 2024). — 50 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2024
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2024

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 13

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *13*

Ярослав Ю. Ю., Голубенко О. М., Назаров О. А. Стаття яку КНДІСЕ відхилив від публікації у відомчому журналі через опис реального стану справ в судовій експертизі в Україні: Ярослав Ю.Ю., Голубенко О.М. Концептуальні основи розвитку української судової експертизи в контексті євроінтеграційних процесів 13

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *16*

01 травня 2003 року в Кримінальний процесуальний кодекс Польщі було внесено зміни (ч. 1 і 2 ст. 192a), згідно з якими експертиза на поліграфі може бути застосована з метою зменшення кола підозрюваних осіб у скоєнні злочину та визначення сили доказів. 16

1.3. Судово-психологічна експертиза *19*

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд). Висновок за результатами проведення психологічної експертизи із застосуванням поліграфа є недостатнім доказом для спростування отримання позичальницею коштів за розпискою – КЦС ВС 19

Реєстр психологів безоплатної правової допомоги 22

1.4. Судова практика *23*

Законопроект щодо змін до КПК по невідкладності проведення судово-медичної експертизи у справах про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству у зв'язку з ратифікацією Україною - Конвенції Ради Європи про запобігання насильству 23

Верховний Суд (Велика Палата). Сторона, на користь якої ухвалено рішення, має право на відшкодування витрат за експертизу, проведену до подання позову, якщо такі витрати пов’язані з розглядом справи – ВП ВС. 27

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 31

ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» включено до складу

міжнародного реєстру науково-дослідницьких організацій - Research Organization Registry (ROR) 31

Київська школа професійної медіації та перемовин відповідно до Закону України «Про медіацію» здійснює набір слухачів на базовий курс навчання медіації в обсязі 90 академічних годин. 31

Навчання медіації (базовий курс) в обсязі 90 академічних годин в України дистанційно 32

Як отримати копію судового рішення, якщо з моменту його прийняття вже пройшов тривалий термін - розповідає Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області 32

Польський досвід застосування поліграфа в Україні: 16 лютого віцепрезидентом Польської асоціації поліграфологів буде проведений online Вебінар на тему: "Практика застосування поліграфа для перевірки поведінки осіб, які скоїли сексуальні злочини" 32

23 лютого 2024 року в 11.00 безкоштовно стрім на тему: "Комунікація в медіації: діагностика інтересів сторін як основа ефективного вирішення спору" 33

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 36

Перше поліграфологічне крісло Джона Ріда 36

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ. 38

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 41

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 44

ВИХІДНІ ДАНІ. 50

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» — реферативно-науковий. Він поєднує дві ознаки, визначені ДСТУ 3017:2015: науковий журнал містить публікації про теоретичні й прикладні дослідження, а реферативний — упорядковану сукупність бібліографічних записів разом із рефератами. Тому в номері є оригінальні статті, вперше оприлюднені в нашому виданні, і реферати праць, які вже виходили в інших виданнях, на офіційних сайтах або в судових рішеннях. Кожен реферат має позначку «Реферат», анотацію та бібліографічний опис першоджерела: за кілька хвилин ви дізнаєтеся головне й зможете прочитати оригінал повністю.[1]

Шановні читачі! Кожен висновок судового експерта починається з питання, на яке ще ніхто не дав відповіді. У номері 2024, № 1 (54) ми зібрали 6 матеріалів, які допомагають шукати такі відповіді: нормативне регулювання експертизи, поліграф і виявлення обману, висновок експерта як доказ.

> *З історії світової судової експертизи. 25 лютого 1994 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про судову експертизу» № 4038-XII. Відтоді криміналістичні, судово-медичні та судово-психіатричні експертизи проводять виключно державні спеціалізовані експертні установи. У 2024 році минає 30 років від цієї події.*[2]

Свіжі події професійного життя ми зібрали в розділі «Новини журналу». Повертайтеся до архіву журналу частіше: щотижня тут з'являються нові матеріали, а редакція чекає на ваші статті.

Редакція журналу

> **Цифри війни.** Війна, яку російська федерація розв’язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 29 лютого 2024 р.

> Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 10 675 цивільних осіб, серед них 589 дітей, і поранення 20 080 цивільних осіб, серед них 1 311 дітей. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[3]

Будівля Куп'янської міської ради з Державним прапором України після російських обстрілів і бомбардувань, 16 лютого 2024 р. Фото: Національна поліція України, ліцензія CC BY 4.0.[4]

ПАМ’ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загину-

ла, її син зазнав поранення[5]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Розмова»[6]

Читати вірш «Розмова» у збірнику (с. 15)

> **Судді — жертви війни.** Станом на 29.02.2024 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше троє суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[5]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[7]; Анатолій Нагорний (голова Веселівського районного суду Запорізької області, загинув на фронті в листопаді 2023 р.)[8]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[9]. Пам'ятаємо кожного.

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro osoblyvosti sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen. rozpovidaie Ministerstvo yustytsii Ukrainy (Sudova vlada Ukrainy,

03.05.2024) [On the Features of Forensic Examinations and Expert Studies: Explained by the Ministry of Justice of Ukraine (Judiciary of Ukraine, 03.05.2024)]. URL: https://court.gov.ua/press/news/1600082/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. OHCHR, "Report on the human rights situation in Ukraine, 1 December 2023 – 29 February 2024" (38-ma periodychna dopovid, p. 38) [OHCHR, "Report on the Human Rights Situation in Ukraine, 1 December 2023 – 29 February 2024" (38Th Periodic Report, Para. 38)]. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/ukraine/2024/report-human-rights-situation-ukraine-1-dec-2023-29-feb-2024.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Natsionalna politsiia Ukrainy. Budivlia Kupianskoi miskoi rady z Derzhavnym praporom Ukrainy pislia rosiiskykh obstriliv i bombarduvan, 16 liutoho 2024 r [The Building of the Kupiansk City Council with the State Flag of Ukraine After Russian Shelling and Bombing, 16 February 2024] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kupiansk_City_Council_after_Russian_bombing,_2024-02-16_(01).jpg (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Suddiu z Chernihova vbyly pry sprobi evakuatsii [Judge from Chernihiv Killed While Trying to Evacuate]. Sudovyi reporter : vebsait. 2022. 4 berez. URL: https://sudreporter.org/suddyu-z-chernigova-vbyly-pry-sprobi-evakuacziyi/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

6. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

7. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

8. Zakhyshchaiuchy Ukrainu, zahynuv holova Veselivskoho raionnoho sudu Zaporizkoi oblasti Anatolii Nahornyi [Anatolii Nahornyi, Head of the Vesele District Court of Zaporizhzhia Region, Killed Defending Ukraine]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2023. 26 lystop. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/zahisauci-ukrainu-zaginuv-golova-veselivskogo-rajonnogo-sudu-zaporizkoi-oblasti-anatolij-nagornij (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

9. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Стаття яку КНДІСЕ відхилив від публікації у відомчому журналі через опис реального стану справ в судовій експертизі в Україні: Ярослав Ю.Ю., Голубенко О.М. Концептуальні основи розвитку української судової експертизи в контексті євроінтеграційних процесів[1]

Ярослав Ю. Ю., Голубенко О. М., Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 13.05.2024 · **DOI: 10.53672/ej.1.2024.01**[1]

Анотація. Євроінтеграційний курс, закріплений у Конституції України, і рішення Європейської Ради від 14 грудня 2023 р. про початок переговорів щодо вступу України до ЄС, на думку Ю. Ю. Ярослава, О. М. Голубенка та О. А. Назарова, вимагають переосмислити концептуальні основи вітчизняної судової експертизи. Автори доводять, що проголошений статтями 3 і 4 Закону України «Про судову експертизу» принцип незалежності експерта нівелюється надмірною державною монополізацією: станом на 2020 р. на приблизно 5 000 державних експертів припадало лише близько 500 приватних, і кількість останніх зменшується, а на 100 тис. населення в Україні — 13,75 експерта проти 48,7–72,4 у державах ЄС. Мета праці полягає в узагальненні організаційно-правових, принципових, комунікаційних, статусних, дидактичних та аналітично-оціночних основ судової експертизи й окресленні напрямів їх розвитку. Джерельну базу становлять Концепція судово-правової реформи 1992 р., Указ Президента України від 08.11.2019 № 837, законопроєкти № 6284, 6284-1, 6284-2 і 6284-3, Керівні принципи CEPEJ (2014)14 щодо ролі призначених судом експертів, посібник Європейського інституту експертизи та експертів (EEEI), моніторинговий звіт Мін'юсту за 2020 р., опитування судових експертів і наукова дискусія про демонополізацію, самоврядування та рецензування висновків. Запропоновано вивести державні експертні установи з-під відомчого підпорядкування (через центральний орган виконавчої влади на зразок Національної експертної служби України або через приватизацію), передати атестацію, методичний супровід і дисциплінарні провадження щодо приватних експертів саморегулівним організаціям за експертними напрямами, ліквідувати ЦЕКК при Мін'юсті на користь експертно-кваліфікаційних комісій за місцями навчання, роботи чи СРО, а підготовку експертів будувати на магістерському рівні в ліцензованих закладах вищої освіти. Рецензування висновків, за задумом авторів, слід унормувати

законом, встановивши вимоги до рецензентів і право суду за клопотанням сторони доручати іншому експертові перевірку методичної правильності оспорюваного висновку. Строки проваджень потрібно не лише процесуально обмежити, а й постійно моніторити, ширше залучаючи приватних експертів і фахівців ad hoc та запозичивши європейську практику судового контролю за діяльністю експертів.

Ключові слова: судова експертиза, незалежність судового експерта, демонополізація судової експертизи, саморегулівні організації судових експертів, експертна дидактика, рецензування висновку експерта, строки експертних проваджень, Керівні принципи CEPEJ, євроінтеграція, Центральна експертно-кваліфікаційна комісія.

Conceptual Foundations for the Development of Forensic Expertise in Ukraine in the Context of European Integration

Yaroslav Yu. Yu., Holubenko O. M., Nazarov O. A.

Abstract. Ukraine's constitutionally enshrined European course and the European Council's decision of 14 December 2023 to open accession negotiations call for a review of how forensic expertise is organised in the country. The authors argue that the independence of forensic experts proclaimed in the Law of Ukraine "On Forensic Examination" is undermined by a de facto state monopoly: around 2020 some 5,000 state experts worked alongside roughly 500 private ones, and Ukraine had 13.75 experts per 100,000 inhabitants against 48.7–72.4 in EU member states. The study generalises the organisational, legal, status-related, didactic and evaluative foundations of forensic expertise, drawing on the 1992 Concept of Judicial and Legal Reform, Presidential Decree No. 837 of 2019, draft law No. 6284 and its alternatives, the CEPEJ Guidelines on court-appointed experts, the EEEI guide to good practices in civil judicial expertise, the Ministry of Justice monitoring report for 2020 and expert surveys. The authors propose removing state forensic institutions from departmental control, through a central executive body or privatisation; transferring certification,

methodological support and disciplinary proceedings for private experts to self-regulatory organisations; abolishing the Central Expert Qualification Commission of the Ministry of Justice; and training experts at master's level in licensed universities. Peer review of expert opinions should be regulated by statute, and courts should be able, at a party's request, to commission another expert to assess the methodological soundness of a disputed opinion. Time limits for examinations need continuous monitoring, and European-style judicial supervision of experts is recommended.

Keywords: forensic expertise, expert independence, demonopolisation, self-regulatory organisations, expert training, peer review of expert opinions, time limits of examinations, CEPEJ Guidelines, European integration, Ukraine.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 13.05.2024; DOI: **10.53672/ej.1.2024.01**[1].

REFERENCES

1. Yaroslav Yu. Yu., Holubenko O. M., Nazarov O. A. Stattia yaku KNDISE vidkhylyv vid publikatsii u vidomchomu zhurnali cherez opys realnoho stanu sprav v sudovii ekspertyzi v Ukraini: Yaroslav Yu.Yu., Holubenko O.M. Kontseptualni osnovy rozvytku ukrainskoi sudovoi ekspertyzy v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv [Conceptual Foundations for the Development of Forensic Expertise in Ukraine in the Context of European Integration]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 1 (54). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.1.2024.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/12284-yaroslav-yu-yu-golubenko-o-m-kontseptualni-osnovi-rozvitku-ukrajinskoji-sudovoji-ekspertizi-v-konteksti-evrointegratsijnikh-protsesiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

01 травня 2003 року в Кримінальний процесуальний кодекс Польщі було внесено зміни (ч. 1 і 2 ст. 192a), згідно з якими експертиза на

поліграфі може бути застосована з метою зменшення кола підозрюваних осіб у скоєнні злочину та визначення сили доказів[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 09.01.2024

Анотація. Матеріал редакції знайомить українських поліграфологів і юристів з польською моделлю процесуального використання поліграфа. Її підґрунтя — стаття 192a, яку внесено до Кримінального процесуального кодексу Польщі від 6 червня 1997 р. і розміщено в розділі V «Докази» (глава 21 «Свідки»). Вона дозволила з метою звуження кола підозрюваних або встановлення доказової сили виявлених слідів відбирати відбитки пальців, мазки слизової оболонки щоки, волосся, слину, зразки почерку й запаху, фотографувати особу та записувати її голос, а за згодою обстежуваного — застосовувати технічні засоби контролю несвідомих реакцій організму, тобто поліграф. Редакція наводить переклад усіх трьох параграфів статті та, спираючись на аналіз польських нормативно-правових актів, формулює шість особливостей експертизи на поліграфі в Польщі. Перевірку на поліграфі там розглядають як експертизу, а не як засіб допиту. Висновок, отриманий на замовлення захисника чи підсудного, суд доказом не визнає; допустимим є лише висновок експерта, призначеного прокурором або судом, причому навіть призначений прокурором експерт вважається особою, призначеною судовою системою, і має залишатися незалежним та об'єктивним, а не «свідком обвинувачення». Обвинувачений може вимагати іншої експертизи, але мусить довести вади першої. Польська процесуальна доктрина обмежує компетенцію експерта: він не оцінює правдивість показань («X говорить правду» чи «X бреше») і не висловлюється про те, хто вчинив злочин, інакше суд відхиляє висновок. За офіційним текстом закону від 10 січня 2003 р., яким запроваджено ст. 192a, тим самим актом додано й ст. 199a, що допускає застосування таких технічних засобів під час експертного дослідження виключно за згодою особи; за даними С. Вальтося, ця новела набрала чинності 1 липня 2003 р. Верховний Суд Польщі в ухвалі від 29 січня 2015 р. (I KZP 25/14) під-

твердив недопустимість використання поліграфа під час допиту. Польський досвід корисний для розмежування в Україні допиту й психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа та для окреслення меж експертного висновку.

Ключові слова: поліграф, Кримінальний процесуальний кодекс Польщі, стаття 192а КПК Польщі, експертиза із застосуванням поліграфа, згода обстежуваного, допустимість доказів, незалежність експерта, межі компетенції експерта, звуження кола підозрюваних.

Polygraph Examination Under Article 192a of the Polish Code of Criminal Procedure: Narrowing the Circle of Suspects and Establishing the Evidential Value of Traces

Abstract. Poland regulates the use of the polygraph in criminal proceedings directly in its procedural code, which makes its experience relevant to Ukrainian polygraph examiners and lawyers. This editorial note presents a Ukrainian translation of Article 192a of the Polish Code of Criminal Procedure of 6 June 1997, placed in the section on evidence and the chapter on witnesses. The provision allows fingerprints, buccal swabs, hair, saliva, handwriting and odour samples, photographs and voice recordings to be taken in order to narrow the circle of suspects or to establish the evidential value of traces, and permits an expert, with the examinee's consent, to use technical means of monitoring unconscious bodily reactions. Drawing on Polish legal acts, the editors summarise six features of the Polish approach: a polygraph test is treated as an expert examination rather than a form of interrogation; an examination commissioned by the defence or the defendant is not accepted as evidence, whereas an opinion ordered by a prosecutor or court is admissible; the expert must remain independent and is not a prosecution witness; the defendant may obtain another examination only by showing flaws in the first; and the expert may neither assess the truthfulness of testimony nor identify the perpetrator. The official text of the amending Act of 10 January 2003 shows that it also introduced Article 199a, which permits such means during an expert exam-

ination only with the person's consent; according to S. Waltoś, the amendment entered into force on 1 July 2003. The Polish model helps to separate interrogation from psychophysiological examination in Ukraine.

Keywords: polygraph, Polish Code of Criminal Procedure, Article 192a, polygraph examination, examinee consent, admissibility of evidence, expert independence, limits of expert competence, narrowing the circle of suspects.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 09.01.2024.

REFERENCES

1. 01 travnia 2003 roku v Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Polshchi bulo vneseno zminy (ch. 1 i 2 st. 192a), zghidno z yakymy ekspertyza na polihrafi mozhe buty zastosovana z metoiu zmenshennia kola pidozriuvanykh osib u skoienni zlochynu ta vyznachennia syly dokaziv [Polygraph Examination Under Article 192a of the Polish Code of Criminal Procedure: Narrowing the Circle of Suspects and Establishing the Evidential Value of Traces]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 1 (54). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/11073-01-travnya-2003-roku-v-kriminalnij-protsesualnij-kodeks-polshchi-bulo-vneseno-zmini-ch-1-i-2-st-192a-zgidno-z-yakimi-poligraf-mae-buti-zastosovanij-z-metoyu-zmenshennya-kola-pidozryuvanikh-osib-u-skoenni-zlochinu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Висновок за результатами проведення психологічної експертизи із застосуванням поліграфа є недостатнім доказом для спростування отримання позичальницею коштів за розпискою – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 19.01.2024

Реферат. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 29 листопада 2023 р. у справі № 589/4601/21 (провадження № 61-13788св23) визначає доказове значення висновку психологічної експертизи із застосуванням поліграфа в цивільному спорі про стягнення боргу за договором позики. Позивач стверджував, що передав відповідачці 250 000 дол. США, а вона власноруч написала боргову розписку від 19 лютого 2019 р. і зобов'язалася повернути кошти до 1 червня 2019 р. Відповідачка заперечувала отримання грошей, посилалася на те, що розписку написала під примусом, і подала висновок за результатами психологічної експертизи із застосуванням поліграфа від 10 серпня 2022 р. Суди першої та апеляційної інстанцій визнали розписку доказом і укладення договору, і передання грошової суми. Тлумачачи статті 1046 і 1047 ЦК України, КЦС ВС нагадав, що кредитор має підтвердити своє право вимагати виконання зобов'язання, а суд — установити наявність правовідносин позики, виходячи з дійсного змісту й достовірності документа; розписка є документом, яким позичальник засвідчує укладення договору, його умови та отримання коштів. Щодо поліграфа суд сформулював ключову позицію: висновок експерта не має для суду заздалегідь встановленої сили, є рівноцінним засобом доказування поряд із письмовими, речовими та електронними доказами й оцінюється в сукупності з ними за загальним правилом ст. 89 ЦПК України. Наданий відповідачкою висновок не спростовує ні факту отримання позичальницею коштів, ні наявності заборгованості, тож Верховний Суд погодився з попередніми інстанціями щодо стягнення неповерненого боргу. Для судових експертів-психологів і поліграфологів постанова окреслює межі доказової ваги їхніх висновків у цивільних справах: результати психофізіологічного дослідження самі собою не здатні переважити письмовий доказ, умови якого не оспорено в установленому законом порядку. Адвокатам вона нагадує, що на такий висновок не варто покладатися як на єдиний доказ обставин, зокрема тверджень про примус до написання розписки.

Ключові слова: поліграф, психологічна експертиза із застосуванням поліграфа, висновок експерта, оцінка доказів, стаття 89 ЦПК України, договір позики, боргова розписка, Касаційний цивільний суд, Верховний Суд.

An Opinion Based on a Psychological Examination Using a Polygraph Is Insufficient to Refute the Borrower's Receipt of Funds Under a Debt Receipt: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. The resolution of the Civil Cassation Court within the Supreme Court of Ukraine of 29 November 2023 in case No. 589/4601/21 addresses the evidential weight of a psychological examination using a polygraph in a civil loan dispute. The lender claimed that he had lent the defendant USD 250,000, as confirmed by her handwritten debt receipt of 19 February 2019 with a repayment deadline of 1 June 2019. The defendant denied receiving the money, alleged that she had written the receipt under duress and submitted an expert opinion of 10 August 2022 based on a polygraph examination. The first-instance and appellate courts treated the receipt as proof of both the conclusion of the loan agreement and the transfer of funds. Interpreting Articles 1046 and 1047 of the Civil Code of Ukraine, the Supreme Court reiterated that a creditor must prove the right to demand performance and that the court must establish the loan relationship from the actual content and authenticity of the document. As to the polygraph, the Court held that an expert opinion has no predetermined force for the court, is equivalent to written, physical and electronic evidence and is assessed together with other evidence under Article 89 of the Civil Procedure Code of Ukraine. The opinion submitted by the defendant refuted neither the receipt of funds nor the existing debt, and the Court upheld the recovery of the debt. For forensic psychologists, polygraph examiners and lawyers, the ruling marks the limits of psychophysiological evidence in civil proceedings: such an opinion cannot by itself outweigh a written document whose terms have not been challenged.

Keywords: polygraph, psychological examination using a polygraph, expert opinion, assessment of evidence, Civil Procedure Code of Ukraine, loan agreement, debt receipt, Civil Cassation Court, Supreme Court of Ukraine.

Першоджерело: Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 29.11.2023 у справі № 589/4601/21 (провадження № 61-13788св23).[2] Реферат оприлюднено в журналі 19.01.2024.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Vysnovok za rezultatamy provedennia psykholohichnoi ekspertyzy iz zastosuvanniam polihrafa ye nedostatnim dokazom dlia sprostuvannia otrymannia pozychalnytseiu koshtiv za rozpyskoiu – KTSS VS [An Opinion Based on a Psychological Examination Using a Polygraph Is Insufficient to Refute the Borrower's Receipt of Funds Under a Debt Receipt: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 1 (54). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/11155-visnovok-za-rezultatami-provedennya-psihologichnoyi-ekspertizi-iz-zastosuvannyam-poligrafa-ye-nedostatnim-dokazom-dlya-sprostuvannya-otrimannya-pozichalniceyu-koshtiv-za-rozpiskoyu-kcs-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 29.11.2023 u spravi № 589/4601/21 (provadzhennia № 61-13788sv23) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 29.11.2023 in Case No. 589/4601/21 (Proceedings No. 61-13788Sv23)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/115423804 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Реєстр психологів безоплатної правової допомоги[1]

Інформаційний матеріал · оприлюднено 29.01.2024

Анотація. Інформаційне повідомлення редакції про Реєстр психологів, який формує й веде Координаційний центр з надання правової допомоги. До Реєстру вносять відомості про психологів, яких через регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги можуть залучати до кримінальних проваджень за участю малолітніх і неповнолітніх осіб. Участь спеціально навчених психологів допомагає дітям уникнути повторного травмування. За повідомленням порталу «Судова влада України» від 28.09.2023, Реєстр сформовано за результатами конкурсу в межах пілотного проєкту (спільний наказ Мін'юсту, МВС і Офісу Генпрокурора від 07.02.2023 № 493/5/67/32); до нього включено 115 психологів. Наведено адресу сторінки Реєстру.

Ключові слова: реєстр психологів, безоплатна правова допомога, Координаційний центр з надання правової допомоги, кримінальне провадження за участю дитини, повторна травматизація, психолог у кримінальному провадженні.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 29.01.2024.

REFERENCES

1. Reiestr psykholohiv bezoplatnoi pravovoi dopomohy [Register of Psychologists of Free Legal Aid]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 1 (54). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/11241-reestr-psikhologiv-bezoplatnoji-pravovoji-dopomogi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. СУДОВА ПРАКТИКА

Законопроект щодо змін до КПК по невідкладності проведення судово-медичної експертизи у справах про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству у зв'язку з ратифікацією Україною - Конвенції Ради Європи про запобігання насильству[1]

Реферат офіційного документа · оприлюднено 29.01.2024

Реферат. 22 січня 2024 р. до Верховної Ради України внесено законопроєкт № 10420 «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо проведення освідування та експертизи, укладення угоди про примирення та кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція)». Редакція журналу виокремлює положення, що безпосередньо стосується судово-експертної діяльності: частину першу ст. 242 КПК України пропонується доповнити абзацом, за яким у кримінальних провадженнях щодо правопорушень, передбачених статтями 152, 153, 155 і 156 КК України, слідчий, прокурор за клопотанням потерпілого, його представника або законного представника забезпечує проведення судово-медичної експертизи невідкладно після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Згідно з відкритими відомостями про законопроєкт, його внесла група з 39 народних депутатів (перша підписантка — І. Совсун), головним визначено Комітет з питань правоохоронної діяльності. Проєкт передбачає й інші новели: невідкладне освідування потерпілого на його клопотання (ст. 241 КПК), розширення випадків допиту в судовому засіданні слідчим суддею під час досудового розслідування (статті 55 і 225), укладення угоди про примирення у провадженнях про статеві злочини лише з ініціативи потерпілого (ст. 469), а також виключення з переліку справ приватного обвинувачення домашнього насильства, примушування до шлюбу, зґвалтування й сексуального насильства без обтяжувальних обставин і примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 477). У травні 2024 р. парламент підтримав законопроєкт у першому читанні. Для судових експертів запропоновані зміни означають скорочення часу між повідомленням про сексуальне насильство і судово-медичним дослідженням, що важливо для збереження й фіксації тілесних ушкоджень і біо-

логічних слідів. Для слідчих, прокурорів і адвокатів — посилення публічного характеру кримінального переслідування за насильство та процесуальних гарантій для потерпілих.

Ключові слова: законопроєкт № 10420, Стамбульська конвенція, судово-медична експертиза, невідкладність експертизи, освідування, домашнє насильство, сексуальне насильство, приватне обвинувачення, угода про примирення, Кримінальний процесуальний кодекс України.

Draft Law Amending the Criminal Procedure Code of Ukraine on Urgent Forensic Medical Examination in Cases of Violence Against Women and Domestic Violence Following Ukraine's Ratification of the Council of Europe Istanbul Convention

Abstract. Following Ukraine's ratification of the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention), Draft Law No. 10420 was registered in the Verkhovna Rada on 22 January 2024. It was introduced by a group of 39 members of parliament, with Inna Sovsun as the first signatory, and referred to the Committee on Law Enforcement. The editorial summary focuses on the provision most relevant to forensic practice: a new paragraph in Article 242(1) of the Criminal Procedure Code of Ukraine obliging the investigator or prosecutor, at the request of the victim or the victim's representative or legal representative, to ensure a forensic medical examination immediately after information on an offence under Articles 152, 153, 155 or 156 of the Criminal Code is entered in the Unified Register of Pre-trial Investigations. Publicly available information on the bill shows that it also provides for an immediate physical examination of the victim on request (Article 241), wider use of questioning by an investigating judge at the pre-trial stage (Articles 55 and 225), reconciliation agreements in sexual offence cases only on the victim's initiative (Article 469), and the removal of domestic violence, forced marriage, rape and sexual violence without aggravating circumstances and coercion into sexual intercourse from the list of private prosecution offences (Article 477). The

bill passed its first reading in May 2024. For forensic experts, the proposed rules shorten the interval between a report of sexual violence and the medical examination, which matters for documenting injuries and preserving biological traces.

Keywords: Draft Law No. 10420, Istanbul Convention, forensic medical examination, urgent examination, physical examination of the victim, domestic violence, sexual violence, private prosecution, reconciliation agreement, Criminal Procedure Code of Ukraine.

Першоджерело: Проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо проведення освідування та експертизи, укладення угоди про примирення та кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : реєстр. № 10420 від 22.01.2024.[2] Реферат оприлюднено в журналі 29.01.2024.

REFERENCES

1. Zakonoproekt shchodo zmin do KPK po nevidkladnosti provedennia sudovo-medychnoi ekspertyzy u spravakh pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu u zviazku z ratyfikatsiieiu Ukrainoiu - Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu [Draft Law Amending the Criminal Procedure Code of Ukraine on Urgent Forensic Medical Examination in Cases of Violence Against Women and Domestic Violence Following Ukraine's Ratification of the Council of Europe Istanbul Convention] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 1 (54). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/11243-zakonoproekt-shchodo-zmin-do-kpk-po-nevidkladnosti-provedennya-sudovo-medichnoji-ekspertizi-u-spravakh-pro-zapobigannya-nasilstvu-stosovno-zhinok-i-domashnomu-nasilstvu-u-zv-yazku-z-ratifikatsieyu-ukrajinoyu-konventsiji-radi-evropi-pro-zapobigannya-nasilstvu-stosovno-zhinok-i-domashnomu-nasilstvu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo provedennia osviduvannia ta ekspertyzy, ukladennia uhody pro prymyrennia ta kryminalnykh provadzhen u formi pryvatnoho obvynuvachennia u zviazku z ratyfikatsiieiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu ta borotbu iz tsymy yavyshchamy (Stambulska konventsiia) [Draft Law on Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine Concerning Physical Examination and Expert Examination, Conclusion of a Reconciliation Agreement and Criminal Proceedings in the Form of Private Prosecution in Connection with the Ratification of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)] : reiestr. № 10420 vid 22.01.2024. URL: https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennia-zmin-do-kryminalnoho-protsesualnoho-kodeksu-ukrayiny-shchodo-provedennia-osviduvannia-ta-ekspertyzy-ukladennia-uhody-pro-prymyrennia-ta-kryminalnykh-prova (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Сторона, на користь якої ухвалено рішення, має право на відшкодування витрат за експертизу, проведену до подання позову, якщо такі витрати пов'язані з розглядом справи – ВП ВС[1]

Верховний Суд (Велика Палата).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 09.01.2024

Реферат. Велика Палата Верховного Суду в постанові від 22 листопада 2023 р. у справі № 712/4126/22 (провадження № 14-123цс23) розв'язала питання, яке часто постає в цивільному процесі: чи можна відшкодувати витрати на експертизу, замовлену стороною ще до звернення до суду. Справа стосувалася поділу в натурі житлового будинку з господарськими будівлями і спорудами та припинення частки у спільній власності. Після задоволення позову адвокат позивача просив ухвалити додаткове рішення і стягнути витрати на професійну правничу допомогу та на проведення будівельно-технічних експертиз. Місцевий суд ці вимоги задовольнив. Відповідач в апеляційній скарзі доводив, що висновок експе-

рта позивач замовив до відкриття провадження, проте апеляційний суд залишив рішення та додаткове рішення в частині розподілу судових витрат без змін. Велика Палата сформулювала критерій розподілу таких витрат: значення має не момент замовлення експертизи й отримання висновку (до чи після подання позову), а те, чи пов'язані витрати безпосередньо з розглядом справи. Відшкодування не обмежується випадками, коли експертизу призначено й проведено після відкриття провадження; сторона, на користь якої ухвалено рішення, має право на компенсацію витрат за експертизу, проведену до подання позову, зокрема якщо суд урахував висновок як доказ. Відмова в такому відшкодуванні, за позицією Великої Палати, не узгоджується із засадами розумності, добросовісності, справедливості та правової визначеності, не забезпечує передбачуваності застосування процесуальних норм і тому суперечить принципу верховенства права. У цій справі місцевий суд урахував висновки експертиз як доказ, тож витрати на комплексну судову оціночно-будівельну, будівельно-технічну та додаткову будівельно-технічну експертизи визнано обґрунтованими і такими, що підлягають відшкодуванню. Для судових експертів, які виконують дослідження на замовлення учасників справи, і для адвокатів позиція має прямий практичний вимір: вартість висновку, підготовленого до подання позову, може бути включена до судових витрат, якщо висновок використано в справі як доказ.

Ключові слова: судові витрати, витрати на проведення експертизи, висновок експерта, експертиза до подання позову, будівельно-технічна експертиза, додаткове рішення, розподіл судових витрат, верховенство права, Велика Палата Верховного Суду.

A Party in Whose Favour a Judgment Is Rendered Is Entitled to Reimbursement of the Costs of an Examination Conducted Before Filing the Claim If These Costs Are Related to the Case: Grand Chamber of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Velyka Palata).

Abstract. Whether a party may recover the cost of an expert examination commissioned before the claim was filed is a recurring issue in Ukrainian civil litigation. In its resolution of 22 November 2023 in case No. 712/4126/22, the Grand Chamber of the Supreme Court of Ukraine addressed this question in a dispute over the partition in kind of a residential house with outbuildings and the termination of a share in common ownership. After the claim was granted, the plaintiff's lawyer sought an additional judgment awarding the costs of professional legal assistance and of construction and technical examinations. The trial court granted the application; the defendant appealed, arguing that the expert opinion had been ordered before proceedings were opened, but the appellate court upheld the decision. The Grand Chamber held that, when allocating court costs, what matters is not whether the examination was ordered before or after the claim was filed but whether the costs are directly connected with the case. Reimbursement is not limited to examinations appointed and conducted after proceedings are opened; the prevailing party may recover the costs of a pre-action examination, in particular where the court relied on the expert opinion as evidence. Refusing such reimbursement would be inconsistent with reasonableness, good faith, fairness and legal certainty, would undermine the predictability of procedural rules and would therefore contravene the rule of law. The costs of the comprehensive valuation and construction examination, the construction and technical examination and the additional one were found justified and recoverable. The ruling matters for forensic experts working on commission from parties and for lawyers.

Keywords: court costs, costs of expert examination, expert opinion, pre-action examination, construction and technical examination, additional judgment, allocation of court costs, rule of law, Grand Chamber of the Supreme Court.

Першоджерело: Постанова Великої Палати Верховного Суду від 22.11.2023 у справі № 712/4126/22 (провадження № 14-123цс23).[2] Реферат оприлюднено в журналі 09.01.2024.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Velyka Palata). Storona, na koryst yakoi ukhvaleno rishennia, maie pravo na vidshkoduvannia vytrat za ekspertyzu, provedenu do podannia pozovu, yakshcho taki vytraty poviazani z rozghliadom spravy – VP VS [A Party in Whose Favour a Judgment Is Rendered Is Entitled to Reimbursement of the Costs of an Examination Conducted Before Filing the Claim If These Costs Are Related to the Case: Grand Chamber of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 1 (54). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/11063-storona-na-koristyakoyi-uhvaleno-rishennya-maye-pravo-na-vidshkoduvannya-vitrat-za-ekspertizu-provedenu-do-podannya-pozovu-yaksho-taki-vitrati-pov-yazani-z-rozglyadom-spravi-vp-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 22.11.2023 u spravi № 712/4126/22 (provadzhennia № 14-123tss23) [Ruling of the Grand Chamber of the Supreme Court of 22.11.2023 in Case No. 712/4126/22 (Proceedings No. 14-123Tss23)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/115546317 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

02.01.2024

ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» включено до складу міжнародного реєстру науково-дослідницьких організацій - Research Organization Registry (ROR)[1]

ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», створене у вересні 2018 року, включено до міжнародного реєстру дослідницьких організацій ROR (ROR ID 02xc7et08). Інститут проводить психологічні експертизи й дослідження на поліграфі та підтримує видання журналу; суб'єктом судово-експертної діяльності він не є і взаємодіє з експертами на договірних засадах. Наведено наукометричні показники директора О. А. Назарова (індекс Гірша 4), НДР 2023 року про методику «Діалог» із детектором «Пульс» і відомості про реєстр ROR.

17.01.2024

Київська школа професійної медіації та перемовин відповідно до Закону України «Про медіацію» здійснює набір слухачів на базовий курс навчання медіації в обсязі 90 академічних годин[2]

Київська школа професійної медіації та перемовин оголосила набір на базовий курс медіації за Законом України «Про медіацію»: 90 академічних годин, із них 60 практичних, групи до 20 осіб, навчання онлайн у Zoom. Заняття заплановано з 22 лютого до 11 травня 2024 року в шести модулях, від правового регулювання медіації до її застосування в судочинстві, нотаріаті й виконавчому провадженні. Вартість 18 тис. грн у разі запису до 10 лютого. Програму узгоджено з настановами CEPEJ та Основними засадами НАМУ; викладачі: О. А. Назаров, В. В. Деркач, К. Ю. Гутаріна. Випускники отримують сертифікат.

22.01.2024

Навчання медіації (базовий курс) в обсязі 90 академічних годин в України дистанційно[3]

Київська школа професійної медіації та перемовин повідомляє про постійні набори на дистанційний базовий курс медіації обсягом 90 академічних годин (60 годин практики) за Законом України «Про медіацію». Найближча група стартує 22 лютого 2024 року: 24 заняття по 4 години в Zoom у шести модулях, зокрема з психології конфлікту та ситуацій переживання втрати. Навчання коштує 18 тис. грн, можлива поетапна оплата, у групі до 20 слухачів. Наведено відомості про викладачів, умови отримання сертифіката та супервізійну підтримку випускників.

26.01.2024

Як отримати копію судового рішення, якщо з моменту його прийняття вже пройшов тривалий термін - розповідає Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області[4]

Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області пояснює, як отримати копію судового рішення через багато років після його ухвалення. Описано функції архіву суду та строки зберігання справ: про розірвання шлюбу 3 роки, житлові 10, спадкові 75 років, а справи про довічне позбавлення волі, встановлення батьківства чи усиновлення зберігаються постійно. Після спливу строків зберігання зі справ вилучають оригінали рішень і зберігають їх постійно, тож копію можна отримати й через десятиліття. В архіві понад 91 тис. справ, найдавніші з 1954 року; додано зразок заяви.

01.02.2024

Польський досвід застосування поліграфа в Україні: 16 лютого віце-президентом Польської асоціації поліграфологів буде проведений online Вебінар на тему: "Практика застосування поліграфа для перевірки поведінки осіб, які скоїли сексуальні злочини"[5]

16 лютого 2024 року о 13:00 за київським часом заплановано безкоштовний міжнародний онлайн-вебінар для українських поліграфологів про перевірки на поліграфі осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи. Лекторка Агнєшка Лещиньска, віцепрезидентка Польського товариства поліграфологічних досліджень, розгляне чотири типи таких перевірок, дані про зниження рецидивізму та досвід США і Великої Британії. Організатор: Вища школа управління охороною праці в Катовіцах; передбачено переклад і двомовний сертифікат, інформаційну підтримку надає редакція журналу.

22.02.2024

23 лютого 2024 року в 11.00 безкоштовно стрім на тему: "Комунікація в медіації: діагностика інтересів сторін як основа ефективного вирішення спору"[6]

23 лютого 2024 року об 11:00 на платформі «Протокол» заплановано безкоштовний стрім викладача Київської школи професійної медіації та перемовин О. А. Назарова «Комунікація в медіації: діагностика інтересів сторін як основа ефективного вирішення спору»: як розширити поле перемовин, які інтереси бувають у конфлікті, як діагностувати альтернативи. Наведено посилання на попередні стріми В. В. Деркач і К. Ю. Гутаріної, умови базового курсу та сім модулів підвищення кваліфікації медіаторів (21 година, 10 тис. грн), серед них про спори за участю військових.

REFERENCES

1. TOV "Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi" vkliucheno do skladu mizhnarodnoho reiestru naukovo-doslidnytskykh orhanizatsii - Research Organization Registry (ROR) [LLC "Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research" Has Been Included in the International Registry of Research Organisations – Research Organization Registry (ROR)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 2 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/11029-tov-kijivskij-mizhnar-

odnij-sudovo-ekspertnij-institut-psikhologichnoji-ekspertizi-i-doslidzhen-na-poligrafi-vklyucheno-do-skladu-mizhnarodnogo-reestru-naukovo-doslidnitskikh-organizatsij-research-organization-registry-ror (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivska shkola profesiinoi mediatsii ta peremovyn vidpovidno do Zakonu Ukrainy "Pro mediatsiiu" zdiisniuie nabir slukhachiv na bazovyi kurs navchannia mediatsii v obsiazi 90 akademichnykh hodyn [The Kyiv School of Professional Mediation and Negotiations, in Accordance with the Law of Ukraine "on Mediation", Is Enrolling Students in a Basic Mediation Training Course of 90 Academic Hours]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 17 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11137 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Navchannia mediatsii (bazovyi kurs) v obsiazi 90 akademichnykh hodyn v Ukrainy dystantsiino [Mediation Training (Basic Course) of 90 Academic Hours in Ukraine, Remotely]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 22 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11171 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Yak otrymaty kopiiu sudovoho rishennia, yakshcho z momentu yoho pryiniattia vzhe proishov tryvalyi termin - rozpovidaie Mukachivskoho miskraionnoho sudu Zakarpatskoi oblasti [How to Obtain a Copy of a Court Decision If a Long Time Has Passed Since It Was Adopted – Explained by the Mukachevo City-District Court of Zakarpattia Region]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 26 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11219 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Polskyi dosvid zastosuvannia polihrafa v Ukraini: 16 liutoho vitse-prezydentom Polskoi asotsiatsii polihrafolohiv bude provedenyi online Vebinar na temu: "Praktyka zastosuvannia polihrafa dlia perevirky povedinky

osib, yaki skoily seksualni zlochyny" [Polish Experience of Using the Polygraph in Ukraine: On 16 February, the Vice-President of the Polish Polygraph Association Will Hold an Online Webinar on "Practice of Using the Polygraph to Verify the Behaviour of Sex Offenders"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 1 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/11265-polskij-dosvid-zastosuvannya-poligrafa-v-ukrajini-16-lyutogo-vitse-prezidentom-polskoji-asotsiatsiji-poligrafologiv-bude-provedenij-online-vebinar-na-temu-praktika-zastosuvannya-poligrafa-dlya-perevirki-povedinki-osib-yaki-skojili-seksualni-zlochini-proti-statevoji-svobodi-inshoji-lyudini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. 23 liutoho 2024 roku v 11.00 bezkoshtovno strim na temu: "Komunikatsiia v mediatsii: diahnostyka interesiv storin yak osnova efektyvnoho vyrishennia sporu" [On 23 February 2024 at 11:00, a Free Stream on "Communication in Mediation: Diagnosing the Parties' Interests as the Basis for Effective Dispute Resolution"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 22 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11494 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

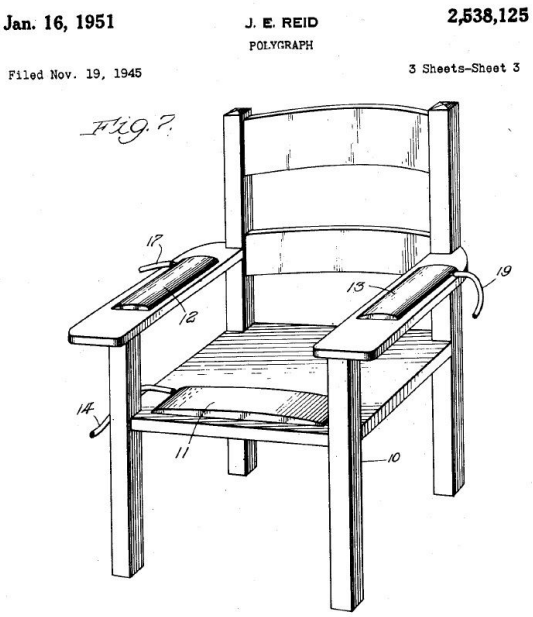
Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

ІСТОРІЯ ПРИЛАДІВ

Перше поліграфологічне крісло Джона Ріда

Перше у світі поліграфологічне крісло Джон Рід розробив 1945 року, а 16 січня 1951 року отримав на нього — разом із власним поліграфом — патент США № 2,538,125.

Журнал опублікував креслення з патенту «Polygraph. John E. Reid, inventor» (U.S. Patent No. 2,538,125). Крісло мало підвищити якість психофізіологічних досліджень на поліграфі [1].

Креслення поліграфологічного крісла з патенту США № 2,538,125 (Дж. Е. Рід, 1951) [1]

Відтоді спеціальне крісло стало обов'язковою частиною робочого місця поліграфолога: руки обстежуваного лежать з боків крісла на зручній висоті над сидінням, щоб м'язи верхніх кінцівок не були статично напружені й людина не відволікалася від запитань [1].

Українське продовження цієї ідеї — модельний ряд Mobi Polygraph, розроблений у 2018–2022 роках О. А. Назаровим відповідно до п. 4.11 ДСанПІН 3.3.2.007-98 [1].

REFERENCES

1. Seriia znan pro profesiinoho polihrafoloha: pershe polihrafolohichne krislo dlia pidvyshchennia yakosti provedennia psykhofiziolohichnykh doslidzhen na polihrafi bulo rozrobleno v 1945 rotsi amerykanskym polihrafolohom Dzhonom Ridom [Knowledge Series on the Professional Polygraph Examiner: The First Polygraph Chair for Improving the Quality of Psychophysiological Examinations Was Designed in 1945 by the American Polygraph Examiner John Reid]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 5 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/8653-pershe-poligrafologichne-krislo-u-sviti-dzhona-rida-dlya-pidvishchennya-yakosti-provedennya-psikhofiziologichnikh-doslidzhen-na-poligrafi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2024. № 1 (54). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.1.2024. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19821-2024-1-54 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2024, № 1 (54) (січень – лютий 2024 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 50 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua